

RUSYA FEDERASYONU

YATIRIM RAPORU

(2024)

MOSKOVA BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

İÇİNDEKİLER

A) RUSYA FEDERASYONU'NIN İŞ ORTAMI	2
A.1: İş Ortamı	2
A.1.1: İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler	2
A.1.2: Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat	3
A.1.3: Vergi Uygulamaları	5
A.1.4: Sosyal Güvenlik Uygulamaları	7
A.2: Potansiyel Yatırım Alanları	7
B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ	8
B.1 Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı	8
B.1.1: Genel	8
B.1.2: Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar	8
B.2: Yatırım Teşvik Mevzuatı	10
C. RUSYA'DAKİ TÜRK YATIRIMLARI	12
C.1: Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme	12
C.2: Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar	12
D. RUSYA'DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI	13
E) YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER	15
E.1: Faydalı Linkler	15
E.2: Ulaşılabilecek Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler	16

A) RUSYA FEDERASYONU'NIN İŞ ORTAMI

A.1: İş Ortamı

A.1.1: İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

17 milyon km²'yi aşan toprak büyüklüğüyle dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkesi olan Rusya Federasyonu (RF), 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde, Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine kadar uzanan ve 14 ülkeyle sınır komşusu olan Rusya, 146 milyona dayanan bir nüfusa sahiptir. İki parlamentolu bir başkanlık sistemi ile yönetilen Rusya, federe cumhuriyetler ve şehirlerden oluşmaktadır. Ülkeyi Devlet Başkanı yönetmekte, Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahip bulunmaktadır. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclisin alt kanadı) ve Federasyon Kurulu (Federal Meclisin üst kanadı)'ndan oluşan Federal Meclis'e aittir.

Rus ekonomisi, 2023 yılındaki, 2 trilyon Dolarlık Gayrisafi Yurtiçi Hasılasıyla, dünyanın en büyük 11. ekonomisidir. Yüksek düzeydeki döviz rezervleri ile nispeten düşük dış borç oranı ülke ekonomisinin güçlü alanlarını teşkil etmektedir.

Bununla birlikte, dış ticarete istikrarlı ithal ikameci politikaların yürütülmesi, eş zamanlı ülke içi üretime ağırlık verilmesi ve artan kamu harcamaları sonucu, 2023 yılında %3,6'lık bir büyüme kaydedilmiştir. Diğer taraftan, MB verilerine göre; 2023 yılında RF'nin cari fazlası, 2022 yılına göre %78,9 azalarak 50,2 milyar seviyede gerçekleşmiştir. Söz konusu cari fazlada önemli rol oynayan dış ticaret fazlası da, 2023 yılında 140 milyar Dolar düzeyinde kaydedilmiştir.

2023 yılında MB döviz rezervleri, 2022 yılına kıyasla, 16 milyar Dolar artarak 598 milyar Dolar; toplam dış borç ise 327 milyar Dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Rusya MB, RF'nin dış borcunun 1 Nisan 2024 itibariyle 304 milyar Dolar olduğunu ve 2024 başından bu yana %4,1 oranında azalarak 12,8 milyar Dolar olduğunu açıklamıştır. MB, RF'nin uluslararası rezervlerinin ise 12 Nisan 2024 tarihi itibariyle 600,7 milyar Dolar olduğunu bildirmiştir.

Tablo -1: Rusya / Temel Ekonomik Göstergeler

Gösterge	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GSYİH (milyar \$)	1.581	1.651	1.700	1.466	1,774	2,215	2.007
GSYİH (milyar ruble)	91.843	103.862	109.608	107.658	135.295	153.435	171.041
Reel GSYİH Büyümesi	%1,8	%2,8	%2,2	-%2,7	%5,6	-%2,1	%3,6
Kişi başı GSYİH (\$)	10.766	11.244	11.585	10.181	12.618	15.646	13.746
Kişi başı GSYİH (SAGP, \$)	25.926	28.821	30.068	29.937	31.271	33.253	29.262
İhracat (milyar \$)	357	449	423	337	492	591	425
İthalat (milyar \$)	227	238	244	232	294	259	285
Dış ticaret dengesi (milyar \$)	130	211	179	105	198	332	140
İşsizlik oranı	%5,1	%4,8	%4,6	%5,8	%4,8	%3,9	%3,2
Tüketici Enflasyonu	%2,5	%4,3	%3	%4,9	%8,4	%12,2	%7,4
MB politika faizi	%7,75	%7,75	%6,25	%4,25	%8,5	%7,5	%16
Toplam dış borç (milyar \$)	518	455	491	467	482	381	327
Uluslararası rezervler (milyar \$)	433	469	554	596	631	582	598

Kaynak: Rusya Merkez Bankası, Rosstat, IMF, Trademap

MB'nin 15 Ağustos 2023 tarihinde gerçekleştirilen olağanüstü toplantısı ile faiz, %12'ye; Eylül ayında %13'e, Ekim ayında %15'e, Aralık ayında ise %16'e yükseltilmiştir. Rusya MB, faiz artırımının temel gerekçesinin fiyat istikrarı sağlanması ve yılsonu enflasyon hedefinin tutturulması olduğu belirtilmiş; ihtiyaç halinde artırıma devam edilebileceği hususunu paylaşmıştır. Faiz kararına ilişkin 2024 yılı Nisan ayına dek herhangi yeni bir açıklama yapılmamıştır.

A.1.2: Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Rus mevzuatına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işlemi yapıldıktan sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya'da tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Yabancı firmalar Rusya'da şirket kurabilecekleri gibi temsilcilik ofisi de açabilmektedir. Bu açıdan, yabancı şirketlerin kayıt işlemleri iki başlık altında yapılmaktadır: Bunlardan ilki **tescil** (registration), diğeri ise **kabul** (accreditation) işlemidir.

Tescil işlemi yabancı sermayeli firmalara, Rusya'da kar sağlayıcı işlemler dahil olmak üzere her türlü ticari ve ekonomik içerikli faaliyette bulunma hakkı sağlamaktadır. Buna karşılık akredite firmalar kendi ülkelerindeki ana firmanın temsilcisi olarak ve genellikle kar getirici faaliyette bulunmamak üzere kayıt işlemi yaptırmış olmaktadır.

Temsilci ofislerin temel fonksiyonu, Rusya dışındaki merkez ofisin ticari ilişkilerini kurmak ve yürütmek, onun adına pazarlama çalışmaları yapmak, gerektiği takdirde sözleşmeler imzalamaktır. Rus mevzuatına göre, temsilci ofislerin ayrı kanuni şahıs hükmü bulunmamaktadır. Temsilci ofisleri, bizzat ticari aktivitede bulunmaları ve Rusya kaynaklı gelir elde etmeleri halinde ise normal bir şirket gibi vergi yükümlüsü sayılıp, vergiye tabi tutulmaktadır.

Temsilci ofisler;

- Ruble ve/veya döviz hesabı açabilirler.
- Giderlerini ruble ve döviz hesaplarından karşılayabilirler (Kiralar, maaşlar, iktisadi kıymet alımı, reklam ve pazarlama giderleri gibi).
- Gümrükleme yapabilir, stok tutabilirler.
- Kira ödemelerinde KDV'den muafır.

Diğeri taraftan, Rus mevzuatına göre yabancı tüzel ve gerçek kişiler yatırımcı olarak ortaklıklarda ve/veya ekonomik topluluklarda da yer alabilmektedir. Yabancı ortaklı ticari işletmeler, yeni bir işletmenin kurulması veya mevcut bir işletmenin hisselerinin yabancı yatırımcı tarafından satın alınması yoluyla oluşturulabilmektedir. Ticari işletmelerde sermayeye katılım ise parasal değerler, maddi varlıklar, menkul kıymetler, kullanma hakları şeklinde yapılabilmektedir. Sermaye katkısı olarak yurt dışından gönderilen dövizler, rubleye çevrildikten sonra sermaye olarak yatırılabilir.

Yabancı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan şirketler ise limited ve anonim şirket ile mevzuatın imkân tanıdığı ortaklık statüleri şeklinde oluşturulmaktadır.

-Limited Şirketler (OOO): Kuruluş ve yönetim işlemleri anonim şirketlere göre daha basittir. Bir veya birkaç kişi tarafından kurulmuş ve sermayesi paylara bölünmüş ticari topluluklardır. Limited şirketlerin kurucuları, şirketin borç ve muhtemel zararları için şirketteki payları kadar risk taşırlar. Limited şirketler ticaret siciline kaydedildiği anda kurulmuş sayılır. Bir limited şirketinin kuruluş süreci Moskova'da yaklaşık 11 iş günü almaktadır. Ödenmiş sermaye tutarında ise alt sınır 10.000 rubledir. Ödenmiş sermayenin % 50'si devlet tescilinden önce, kalan % 50'si devlet tescilinden sonraki bir yıl içinde ödenmelidir. Öte yandan; şirket tüzüğünde görevler sınırlandırılmamışsa, Rusya'da genel müdür unvanını haiz yöneticiler geniş yetkilerle

donatılmıştır. Bu hususların, Rusya’da firma kuran veya bu ülkeye ihracat yapan girişimcilerimizce evvelemerde dikkate alınması büyük önem arz etmektedir.

-Anonim Şirketler (AO): Anonim şirketler açık veya kapalı olarak kurulabilmektedir. Bu husus, kuruluş sözleşmesinde ve şirket unvanında belirtilir. Temel fark hisse devrindedir. Açık anonim şirketlerde hissedarlar kendi hisselerini diğer ortaklardan habersiz üçüncü kişilere devredebilirler. Hissedarların sayısı için bir sınırlama yoktur. Kapalı anonim şirketlerde ise hisse devrinde diğer ortaklara öncelik tanınır. Hissedar sayısı 50’den fazla olamaz. Açık anonim şirketlerin ödenmiş sermayesi en az 100.000 ruble, kapalı anonim şirketlerin ise en az 10.000 ruble olmalıdır.

Tablo-2: Şirket Kurulumuna İlişkin Prosedür [Örnek Şirket: Limited Şirket (OOO)]

No	Prosedür	Tamamlama Süresi	Tamamlanma* Maliyeti
1	<p>Şirket kayıt başvurusunun noter tasdiki Doldurulmuş ve imzalanmış kayıt başvurusunun noter tarafından onaylanması gerekmektedir. Standart kayıt formunun onaylatılmasının ücreti belge başına 200 rubledir. 200 ruble onay işleminin başvuru sahibince yapıldığı durumlarda geçerli olup, vekalet/danışmanlık ücreti dahil değildir. Ayrıca, Noter tarafından 3.500-5.000 ruble tutarında teknik hizmet bedeli tahsil edilmektedir.</p> <p>5 Mayıs 2014 tarihinden itibaren yukarıda bahsedilen prosedür zorunlu olmaktan çıkarılmıştır. Kurucu, ilgili kayıt ofisine şahsen başvurduğu ve belgeleri kendisi doldurduğu takdirde noter onayı gerekmemektedir.</p>	1 gün	İmza başına 200 ruble (damga vergisi) & 3.500-5.000 ruble (teknik hizmet bedeli)
2	Banka hesabı açılması için firma kaşesi/mührü yapılması	1 gün	1500-2500 ruble
3	<p>Kayıt ücretinin ödenmesi ve vergi kayıt numarası alabilmek için Federal Vergi Dairesinin yerel ofisine kayıt Kayıt için gerekli belgeler: i. Şirket kuruluş kararı ii. Şirket kuruluş evrakları iii. Noter onaylı kayıt başvurusu iv. Kayıt ücretinin ödendiğine ilişkin banka makbuzu v. Yeni şirketin fiziki adresini doğrulayan belge</p>	7 gün	4.000 ruble (1 Ocak 2019 tarihinden itibaren, devlet kaydı için gerekli belgelerin elektronik belge şeklinde tescil makamına sunulması durumunda, ücret ödenemez.)
4	<p>Şirket için banka hesabı açılması, şirket sahibinin imzasının kayıt ve tasdiki Banka hesabı için şirket kaydı gerekmekte olup, bankalar şirket kurucusunun finansal statüsü ve geçmişi hakkında bilgi talep edebilir. Banka hesabının açıldığına dair belge şirket kurucusu tarafından vergi dairesine sunulmalıdır. Şirket kurucusunun imzasının banka tarafından kayıt edilmesi ve onaylanması gerekmektedir. Bu prosedür için standart form bulunmaktadır.</p>	2 gün	Bankada yapılırsa ücretsizdir. Noter tarafından yapılırsa 1.000 ruble noter masrafı & 200 ruble imzalar ve banka kartları olmak üzere toplam masraf

Formda şirket mührünün basılacağı kısım bulunmaktadır.	yaklaşık 1.200 rubledir.
--	--------------------------

Kaynak: RF Vergi Kanunu'nun 333.24 Maddesi & <https://www.nalog.gov.ru/>
*20.04.2024 tarihinde geçerli olan maliyetler,

A.1.3: Vergi Uygulamaları

Genel:

Rusya vergi sistemi; Federal (Merkezi Hükümet), Bölgesel (Valilik) ve Yerel (Belediye) makamlarca tayin edilmek üzere 3 aşamadan müteşekkildir.

-Federal Vergiler: Katma değer, lüks tüketim, kişisel gelir, kurumlar, maden, su kaynakları ve damga vergileri ile vahşi yaşam ve biyolojik kaynakların kullanımına ilişkin harçlardan müteşekkildir.

Katma Değer Vergisi: Katma değer vergisi (KDV)'nin mükellefleri kurumlar (şirketler, işletmeler vb.) ve özel teşebbüslerdir. Verginin matrahı, mal ve hizmetlerin satış fiyatıdır. Vergi matrahı tespit edilirken, satış bedeli olarak nakdi, aynı, değerli evraklar dâhil elde edilen tüm gelirler dikkate alınır. Rusya'da genel KDV oranı %20'dir. Ancak, uluslararası taşımacılık hizmetleri, dış ticaret ve serbest bölgelere satışlar gibi bazı işlemler vergiden muaf tutulabilmektedir. Ayrıca, başta muhtelif yaş meyve ve sebze ürünleri olmak üzere bazı gıda maddeleri, kitaplar, çocuk ürünleri, medikal ürünler ve ilaçlar gibi muhtelif ürünlerde uygulanan KDV oranı %10 olarak belirlenmiştir. Rusya'da KDV ödemeleri, vergi dönemini takip eden ayın 25'inci gününe kadar yapılmaktadır (Birer ay arayla 3 eşit taksitle de ödenebilmektedir).

Lüks Tüketim Vergisi (Excises): Lüks tüketim vergisinin mükellefleri; kurumlar, tüzel kişiler, özel teşebbüsler ve ithalatçılardır. Alkollü içecekler, tütün ürünleri, motorlu taşıtlar, etil alkol gibi bazı ürünler lüks tüketim vergisine tabidir.

Kişisel Gelir Vergisi: Rusya'da yerleşik kişiler ve yerleşik olmamakla birlikte Rusya içinde gelir elde eden gerçek kişiler, kişisel gelir vergisi mükellefleridir. Kişisel gelir vergisi oranı 5 milyon rubleye kadar %13 seviyesinde uygulanmaktadır (Ücret gelirleri, kişisel girişimcilerin gelirleri ve 3 yıldan az tutulan taşınmazların satışından elde edilen gelirler). Yıllık geliri 5 milyon rubleyi aşan mükellefler için ise 2021 yılından itibaren vergi oranı (5 milyon rubleyi aşan kısım için) %15'e yükseltilmiştir. Ayrıca, ülkede gelir vergisi oranı;

- Rusya'da yerleşik olanlar için gelir kalemine göre %9 (2007'den önce düzenlenen ipotek bonoları ve ipotek katılım sertifikaları gelirleri) veya %35 (Yarışma gelirleri ile belirli limitin üzerindeki faiz gelirleri) olarak,
- Rusya'da yerleşik olmayanlar için ise %15 (Rus firmalarından alınan kar payları) veya %30 olarak da uygulanabilmektedir.

Kurumlar Vergisi: Rus şirketleri, yabancı şirketler, yurt içinde daimi temsilcilik aracılığıyla faaliyetlerini gerçekleştiren ve/veya yine yurt içinde kaynaklardan gelir elde eden yabancı şirketler kurumlar vergisi mükellefleridir. Kurumlar vergisi genel oranı %20'dir. Söz konusu verginin %3'ü federal bütçeye (2024 yılından sonra %2), %17'si ise bölgesel bütçeye (2024 yılından sonra %18) aittir. Bölgesel bütçeye ait vergi, yatırımın niteliğine göre %13,5'e kadar azaltılabilmektedir.

Maden Vergisi: Yeraltı kaynaklarını kullanan kurumlar ve bireysel müteşebbisler maden vergisi mükellefleridir. Madenin çeşidine göre vergi oranı değişmektedir.

Su Kaynakları Vergisi: Tüzel kişiler ve özel teşebbüsler vergi mükellefleri olup, sabit bir vergi oranı bulunmamaktadır. Vergi ödemeleri, 3 aylık vergi dönemini takip eden ayın 20'sine kadar yapılmaktadır.

Damga Vergisi/Harcı: Tüzel kişiler ve özel teşebbüslerden alınmakta olup, alınan harç miktarı değişik oranlarda tezahür etmektedir.

Vahşi Yaşam ve Biyolojik Kaynakların Kullanımına İlişkin Harçlar: Tüzel kişiler ile Rus toprakları içerisinde fauna ve biyolojik kaynakların kullanımı iznine sahip özel müteşebbislerden alınmakta olup, alınan harç miktarları değişik oranlarda tezahür etmektedir.

-Bölgesel Vergiler: Tüzel kişilere yönelik mülkiyet/aktif, taşıt/ulaştırma ve gazino oyunları/kumar vergilerinden müteşekkildir.

Tüzel Kişilere Yönelik Mülkiyet/Aktif Vergisi: Rus şirketleri ile Rusya'da daimi temsilcilik aracılığıyla faaliyette bulunan ve/veya Rusya'da gayrimenkul varlıklarına sahip yabancı şirketler vergi mükellefleridir (UEFA, FIFA vb. hariç). Şirketlerin bilançosunda bulunan menkul ve gayrimenkul varlıkları verginin konusu olup, vergi oranları bölgesel kanunlar tarafından belirlenmektedir. Yıllık vergi oranı azami %2,2'yi geçmemektedir.

Taşıt/Ulaştırma Vergisi: Kayıtlı bir ulaşım aracına sahip tüzel kişiler ve gerçek kişiler verginin mükellefleridir. Vergi tutarı, motor gücüne göre değişen miktarlarda belirlenmektedir.

Gazino Oyunları/Kumar Vergisi: Sektörde girişimcilik faaliyetinde bulunan tüzel kişiler vergi mükellefleri olup, vergiler değişik oranlarda uygulanmaktadır.

- Yerel Vergiler: Toprak/arazi ve kişisel mülkiyet/aktif vergilerinden müteşekkildir.

Toprak/Arazi Vergisi: Bu verginin mükellefleri; toprak/arazi sahibi kurumlar, gerçek kişiler ve özel teşebbüslerdir. Vergi oranları %0,3 ile %1,5 arasında değişmektedir.

Diğer Vergiler:

-Kişisel Mülkiyet/Aktif Vergisi: Vergi konusu olarak tanımlanan mülke sahip gerçek kişiler vergi mükellefleri olup; apartmanlar, odalar, bina vb. yapılar ile bu yapılardaki paylar muhtelif oranlarda vergilendirilmektedir. Belediye ve otonom şehirlerce belirlenen vergi oranları mülkün muhtelif özelliklerine göre %0,1; %0,5 ve %2 oranlarını aşmamaktadır.

-Basitleştirilmiş Vergi Sistemi: Özel bir vergilendirme rejimi olup, genel vergi sistemi ile birlikte tüzel kişiler ve özel teşebbüsler tarafından bu sistem kullanılabilir. Basitleştirilmiş vergi sisteminde iki yöntem/oran bulunmaktadır: Birincisi 'toplam gelir' (Vergi oranı %6), ikincisi ise 'giderler tutarında azaltılmış gelirlerdir (Toplam gelirden giderler düşüldükten sonra kalan kısım için vergi oranı %15). İkinci yöntemde bölgesel/yerel hükümetler, farklı kategorilerdeki vergi mükellefleri için %5'e kadar azaltılmış vergi oranı belirleyebilmektedir. Vergi mükellefleri bu iki yöntemden birisini seçmek suretiyle basitleştirilmiş vergi sistemini kullanabilmektedir.

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

Rusya'nın Türkiye de dahil olmak üzere toplam 80 adet ülke ile yürürlükte bulunan çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması bulunmaktadır. Diğer taraftan 8 Ağustos 2023 tarihinde kabul edilen Başkanlık Kararnamesi ile 38 adet "dost olmayan ülke" ile yürürlükte bulunan anlaşmaların başlıca hükümleri askıya alınmıştır.

Gümrük Vergileri

Rusya'da tarife cetvelinde yer alan eşyaların yaklaşık %85'inin gümrük vergileri 'ad valorem' (gümrük kıymetinin belirli bir oranı) olarak belirlenmiştir. Geri kalan eşya grubunda ise 'ad valorem' ve 'spesifik' (birim miktar üzerinden sabit tutarlı) vergilerden yüksek olanının esas

alınması şeklinde kombine yöntem kullanılmaktadır. Rusya'nın DTÖ'ye 22 Ağustos 2012 tarihindeki üyeliğini müteakip ortalama gümrük tarife oranı %7,8 olarak uygulanmaya başlanmıştır (Bağlı ortalama tarife oranı ise %8,6'dır). Rusya'nın ağırlıklı ortalama yöntemiyle hesaplanan gümrük vergisi oranı ise 2023 yılında %4,2 seviyesinde tezahür etmiştir. Ayrıca nihai ürünlerde %15, muhtelif tarım ürünlerinde (et ürünleri ve içecekler) ise fasıl bazında ortalama %20'leri aşan yüksek gümrük vergileri de uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, son dönem jeopolitik gelişmeler çerçevesinde, RF "dost olmayan ülkeler"e yönelik olarak MFN oranından farklı vergi uygulayabilmektedir.

Rus gümrüklerinde en çok dikkat edilen husus, gümrük kıymetinin doğruluğunun tespitidir. Özellikle bağlı şirkete yapılan taşımaların risk teşkil ettiği değerlendirilebilmektedir. Anılan risk grubuna yönelik vergi denetimlerinde ise 'transfer fiyatlandırması' en çok dikkat edilen hususlar arasında yer almaktadır.

İlaveten, Rusya'da birçok mal grubunda gümrük kıymetinin tespiti açısından referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Rus Gümrük İdaresince fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen muhtelif ürünlerde belirlenen asgari kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilmemekte, malın girişine ancak asgari kıymet üzerinden vergi alınması kaydıyla izin verilmektedir. Bu uygulama, gümrük idaresi içinde 'sirküler' yoluyla yürütülmekte ve kamuya ilan edilmemektedir. Buna karşın, referans fiyat uygulaması bulunmayan mallar açısından ise beyan edilen fiyatların gerçeğe uygunluğunu tespitinde her bir gümrük idaresi bağımsız hareket edebilmektedir. Referans fiyat uygulamalarına yönelik idari yargı yolu açık olsa da dava süreçleri uzun süre alabilmektedir.

A.1. 4: Sosyal Güvenlik Uygulamaları

RF kapsamında sigortacılık faaliyetlerine ilişkin düzenleme, kontrol ve gözetim faaliyetleri, Rusya Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, sektörde faaliyete ilişkin izinler ve düzenlemeler Merkez Bankası tarafından yönetilmekte olup 01.01.2024 tarihi itibarıyla Rusya'da 132 sigorta şirketi, 58 sigorta brokeri ve 21 karşılıklı sigorta derneği faaliyette bulunmaktadır.

Ülke çapında sigortacılık sektöründe hâlihazırda 100'den fazla sigorta türüne ilişkin işlemler yapılmakta olup en çok operasyon yapılan sigorta türleri zorunlu araç sigortası (OSAGO), kaza ve sağlık sigortası ile gerçek kişilerin taşınır-taşınmaz malvarlıklarına ilişkin sigortalardır. 2023 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla yapılan sigorta sözleşmeleri sayısı 300,9 milyon adede ulaşmış, sigorta primlerinin parasal değeri ise 2,30 trilyon ruble olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, 2022 yılı başlarında ortaya çıkan jeopolitik gelişmeler sonrasında, uluslararası sigorta firmalarının önemli bir bölümü RF pazarındaki hizmetlerine son vermiştir.

A.2 Potansiyel Yatırım Alanları

Rusya'daki ekonomik faaliyetlerde devletin kontrolünde bulunan büyük ölçekli sınıai işletmelerinin ağırlığı göze çarpmakta olup, toplam milli gelirin yarısından fazlasının devlet kontrolündeki firmalar kaynaklı olduğu görülmektedir. Gelişmiş ekonomiler ve geçiş ekonomilerinde görülen aksine Rusya'da küçük ve orta ölçekli işletmelerin milli hasıla içerisindeki payı ise yaklaşık %20,3 gibi düşük bir seviyede tezahür etmektedir.

Rusya'nın söz konusu iktisadi yapısında yabancı yatırımcılar açısından potansiyel arz eden sektörler; altyapı/İNŞAAT/gayrimenkul, gıda sanayi, enerji, ilaç/medikal/kozmetik,

makine/otomotiv ve yan sanayi, mobilya/ağaç-orman ürünleri, telekomünikasyon ve ulaştırma olarak sıralanabilir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

B.1 Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

B.1.1: Genel

Rusya’da yabancı yatırımlar, 9 Temmuz 1999 tarihli Federal Kanun çerçevesindeki düzenlemeye tabidir. Yabancı yatırımcıların temel haklarını belirleyen ve garanti altına alan anılan Kanun dışında, yabancı yatırımları düzenleyen 30 Aralık 1995 tarihli 225 sayılı Federal Kanun ile 29 Nisan 2008 tarihli 57 sayılı Federal Kanun bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuatlar haricinde, Rusya’nın diğer ülkelerle imzalamış olduğu ve yabancı yatırımcılara ilave garantiler sunabilen yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmaları da bulunmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye de dâhil olmak üzere Rusya’nın 82 ülke ile yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin anlaşması bulunmaktadır (65’i yürürlüktedir).

Yabancı vatandaşlar ve vatansız kişiler Rusya’da iş yapabilmekte olup, prensipte Rus vatandaşları ile aynı hak ve yükümlülüklere sahiptirler. Yabancı bir vatandaş, hem şahıs şirketi hem de limited şirket kaydı yaptırabilmektedir. Bir yabancı, statüsüne bakılmaksızın bir Limited Şirketin kurucusu olabilmektedir.

Prensip olarak, Rusya’da yabancı yatırımlar için sağlanan yasal yapı, Rus kuruluşlar için sağlananlar ile benzerlik teşkil etmektedir. Yabancı yatırımcıların haklarına ilişkin herhangi bir kısıtlama, sadece federal yasalar marifetiyle münhasıran anayasal rejim, genel ahlak, sağlık, temel haklar ve diğer kişilerin yasal çıkarlarının korunması, milli savunma ve devlet güvenliğini sağlamak amacıyla uygulanabilmektedir.

B.1.2: Yabancı Sermaye Yönelik Kısıtlamalar

Rus mevzuatı uyarınca öngörülen vergilerin ve ücretlerin ödenmesi halinde, yabancı yatırımcılar gelirlerini ve karlarını Rusya’da serbest olarak kullanma veya bir kısmını yurt dışına transfer etme hakkına sahiptir. Yabancı yatırımcılar, bir anlaşmaya dayanarak hak ve yükümlülüklerini başka bir kişiye/kuruma devredebilmekte, ayrıca kamu veya yerel yönetimlerin muhtelif uygulamalarından doğan kayıplarının tazmini yönünde hukuki haklarını idari yargı marifetiyle kullanabilmektedir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere; prensip olarak Rusya’da yabancı yatırımcılar, yerel yatırımcılar ile aynı haklara sahip olmakla birlikte bunun bazı istisnaları bulunmaktadır. Bu çerçevede, bankacılık ve sigortacılık sektöründe bazı kısıtlamalara ilaveten stratejik olarak önem atfedilen bazı sektörlerde de yabancı yatırımlar için kısıtlamalar bulunmaktadır.

B.1.2.1: Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri:

Rusya Anayasası ve federal yasalar, yabancıların Rusya’da gayrimenkul sahibi olmalarını, kullanmalarını ve elden çıkarmalarını yasaklamamaktadır. Rus vatandaşlığına sahip olmadan bir ev veya bir arsa satın almak mümkündür. Ancak, yukarıda da bahsedildiği üzere, stratejik öneme sahip arazilerin (Tarım Arazileri, Ormanlar, Sınıra yakın topraklar, Kapatılan şehirler, Koruma altındaki bölgeler, Savunma işletmelerine ve askeri birliklere yakın araziler) satın alımında bazı kısıtlamalar bulunmaktadır.

Rusya'da bir gayrimenkul edinildiğinde, oturma izni hakkı doğmaz, ancak yabancıların her hâlükârda vergi müfettişliğine kayıt yaptırması gerekmektedir. Yabancılar, alım-satım-devir işlemlerinde Ruslarla eşit şekilde vergi ödemektedirler.

Oturma İzni

Vergi makamlarına bireysel girişimci kaydı için, bir yabancıнын Rusya'da yasal olarak ikamet etmesi gerekmektedir: İkamet yerinde kayıt damgası bulunan geçici oturma iznine (RVP) veya kalıcı oturma iznine (VNZH) sahip olmalıdırlar. RVP, bir yabancıнын Rusya'da üç yıl boyunca yaşaması ve çalışmasına izin veren bir belgedir. VNZH ise yabancılarla ve vatansız kişilere Rus topraklarında yasal olarak ikamet etme ve çalışma hakkı veren özel bir belgedir.

Son olarak, 10.10.2023 tarihinde yürürlüğe giren kanun çerçevesinde, RF'de en az 2 yıl boyunca çalışan Yüksek Kalifiye Uzman sıfatına sahip yabancı vatandaşların halihazırda ülkede ikamet etmeleri koşuluyla "süresiz" kalıcı oturma izni (VNJ) almasına izin verilmiştir.

B.1.2.2: Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Bankacılık Sektöründeki Kısıtlamalar: 2 Aralık 1990 tarihli bankalar ve bankacılık faaliyetlerini düzenleyen Kanun uyarınca, Rusya'da yabancı bankaların şubeleri ve yabancı sermayeli kredi kuruluşlarının ticari faaliyetlerine ilişkin ilave hükümler bulunmaktadır. Söz konusu Kanun, bankacılık sisteminde kabul edilebilir yabancı sermaye oranlarına atıfta bulunmakta olup, bu Kanun çerçevesinde Rusya Merkez Bankası, kabul edilebilir yabancı sermaye oranına bağlı olarak bankanın kuruluş sermayesindeki değişikliklere kısıtlama getirebilmektedir.

Sigortacılık Sektöründeki Kısıtlamalar: Sigorta şirketlerinin Rusya'daki faaliyetlerini düzenleyen 27 Kasım 1992 tarihli Federal Kanun çerçevesinde, yabancı sigortacılık şirketlerinin ve bağlı şubelerinin Rus topraklarındaki faaliyetlerine ilişkin bazı kısıtlamalar bulunmaktadır.

Belirli Kategorilerdeki Arazilerin/Toprakların Alımına İlişkin Kısıtlamalar: Rus mevzuatına göre, belirli kategorilerdeki arazilerin yabancı yatırımcılar tarafından satın alınması yasaklanmıştır. İlgili mevzuat uyarınca; yabancı kişiler, yabancı tüzel kişilikler, herhangi bir ülke vatandaşlığına sahip olmayanlar ve sermayesinin %50'sinden fazlasının yabancı gerçek veya tüzel kişilere ait olduğu Rus tüzel kişilikler tarımsal arazi satın alamamaktadır. İlave olarak, Rus mevzuatı uyarınca; yabancılar, herhangi bir ülkenin vatandaşlığına ait olmayan kişiler ve yabancı tüzel kişiler, sınır bölgelerindeki topraklar ve federal yasalarda belirtilen diğer özel bölgelerde toprak/arazi satın alamamaktadır.

Stratejik Önemi Haiz Sektörlerde Yabancı Yatırıma İlişkin Kısıtlamalar: 29 Nisan 2008 tarihli Federal Kanun çerçevesinde; ülke güvenliği, milli savunma gibi nedenlerden dolayı stratejik önemi haiz bazı alanlarda yabancı sermaye yatırımı konusunda kısıtlamalar bulunmaktadır. İlgili yasa çerçevesinde aşağıda sunulan stratejik önemi haiz ekonomik faaliyetlerde yabancı sermaye yatırımı izne bağlı olup, gerekli izinler Rusya Başbakanı başkanlığında kurulan komisyon tarafından verilmektedir:

- Nükleer materyaller ve radyoaktif cisimler,
- Askeri teknoloji, silahlar ve patlayıcı maddelerin geliştirilmesi, üretimi, dağıtımı,
- Uzay faaliyetleri, sivil havacılık ile ilgili faaliyetler,
- Kitle iletişimi faaliyetleri,
- Şifreli/kriptolu ürünlerin üretimi, geliştirilmesi, dağıtımı ve teknik servisi,

- Gizli bilgi toplama amaçlı elektronik ürünlerin üretimi, geliştirilmesi, dağıtımı,
- Su kaynaklarının kullanımı ve önemli tarım arazilerindeki yeraltı kaynaklarının çıkartılması ve denetimi,
- Hidrometeoroloji ve jeofizik ile ilgili faaliyetler.

Kamu Alımları ve Mevcut Kısıtlamalar: 44-FZ ve 223-FZ sayılı Federal Kanunlar çerçevesinde kamu alımlarında muhtelif inşaat makineleri, mobilya, muhtelif teknoloji ürünleri, yazılım ürünleri ile otomotiv ve gemi endüstrileri gibi belirli alanlarda üçüncü ülke menşeli ürünler (asgari 2 Rus menşeli muadili varsa) değerlendirmeye alınmamaktadır. Ayrıca, söz konusu Kanun hükümleri ve 2014 sayılı Hükümet Kararnamesi uyarınca; kamu sermayeli işletmeler tarafından gerçekleştirilecek kamu alımlarında toplam 107 kalem üründe %90'a varan oranlarda zorunlu yerli ürün satın alımı uygulaması getirilmiştir. Ancak, bu yöndeki ithal ikameci politika uygulamalarında orta ve uzun vadede değişikliğe gidilerek üçüncü ülke menşeli muhtelif ürünlerin de kamu alımlarına dahil edilmesine yönelik çalışmalar ayrıca yürütülmektedir.

Diğer taraftan, Rusya'da kamu ihaleleri kapsamında yurt dışından ürün tedariki sağlanabilmesini teminen; elektronik imza alınması, ERUZ'a (ihalelere katılan şirketlerin tek sicili) kayıt olunması, ihale için hususi banka hesabı açılması, ihaleye katılım sağlanıp tüm aşamaların geçilmesi ve yabancı tüzel kişi ile 44-FZ sayılı Federal Kanunu'na göre kontrat veya 223-FZ sayılı Federal Kanunu'na göre sözleşme yapılması gerekmektedir.

B.2 Yatırım Teşvik Mevzuatı

Oldukça büyük bir coğrafyaya sahip olan Rusya'da, diğer mevzuatlarda olduğu gibi yatırımların teşvikine ilişkin mevzuatlar da bölgeler itibarıyla değişiklik gösterebilmektedir. Rusya'da yatırımcılar genelde bölgeler bazındaki yatırım ortamı ile ilgilenmekte olup, yatırımların çekilmesinde bölge yönetimleri önemli rol oynamaktadır. Federal, bölgesel ve yerel olmak üzere üç farklı kategoride vergi sistemi olan Rusya'da genelde yabancı yatırımcıları çekmek için bölgesel yönetimler ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenmiş olan bölgesel vergilerin bir bölümünde indirim uygulayabilmektedir. Bu çerçevede en çok kullanılan enstrümanlardan birisi, %20 olarak uygulanan ve %3'ü federal bütçeye, %17'si ise bölgesel yönetimlerin bütçesine aktarılan kurumlar vergisine ilişkin oranın bölgesel yönetimler tarafından indirilmesi uygulamasıdır. Bu kapsamda bölgesel yönetimler, kurumlar vergisinin bölgesel bütçe için olan %17'lik oranını %13,5'e kadar indirme yetkisine sahiptirler.

Rusya'daki özel ekonomik bölgeler ise ülkeye yatırım çekmek için kullanılan en etkili enstrümanlardan birisi olup, hâlihazırda Rusya'da dört farklı kategoride olmak üzere toplam 43 adet özel ekonomik bölge (ÖEB) bulunmaktadır. Bunlardan 24'ü sanayi ve imalat bölgesi, 7'si teknoloji ve inovasyon bölgesi, 10'u turizm ve rekreasyon bölgesi, 2'i ise lojistik bölgesidir. Rusya'da faaliyet gösteren söz konusu ÖEB'ler aşağıda yer almaktadır.

- 1) Sanayi ve İmalat Bölgeleri:** Alabuga (Tataristan Cumhuriyeti), Lipetsk, Uzlovaya (Tula Bölgesi), Center (Voroneş), Orel, Kashira (Moskova Bölgesi), Maksimikha (Moskova Bölgesi), Stupino Kvadrat (Moskova Bölgesi), Lotos (Astrahan Bölgesi), Tolyatti, Alga (Başkurdistan), Titanium Valley (Sverdlovsk), Grozny, Moglino, Dobrograd-1 (Vladimir Bölgesi), Kulibin, Kaluga, Avangard, Krasnoyarsk, Novgorodskaya, Orenburg, Ivanovo, Stabna ve Third Pole
- 2) Teknoloji ve İnovasyon Bölgeleri:** Moskova Teknopolis, Dubna (Moskova Bölgesi), St. Petersburg, İstok (Moskova Bölgesi), Tomsk, Innopolis (Tataristan Cumhuriyeti) ve Saratov

3) **Turizm ve Rekreasyon Bölgeleri:** Zavidovo (Tver Bölgesi), Arkhyz (Kuzey Kafkasya Turizm Kümesi), ‘The Baikal Harbour’, Turkuaz Katun (Altay Bölgesi), ‘The Gate of Baikal’ (Irkuts Bölgesi), ‘Mamison’ (Kuzey Osetya – Alaniya), Matlas, Armkhi ve Tsori, Veduchi ve Elbrus

4) **Lojistik Bölgeleri:** Ulyanovsk (Ulyanovsk Bölgesi) ve Olya (Astrahan Bölgesi)

Tablo 3:Rusya Özel Ekonomik Bölge Uygulamaları

Vergi, Rejim ve Uygulamalar	Sanayi ve Üretim Bölgeleri	Teknoloji ve İnovasyon Bölgeleri	Liman Bölgeleri	Turizm ve Rekreasyon Bölgeleri	Rusya Geneli
Kurumlar Vergisi (Toplam)	%2-15,5	%2-15,5	%2	%0-15,5	%20
<i>Federal Bütçe</i>	%2	%2	%2	%2 %0 (kümelenme - 2023'e kadar)	%3
<i>Bölgesel Bütçe</i>	%0-%13,5	%0-%13,5	%0	%13,5	%17
KDV*	%0	%0	%0	%20	%20
Mülkiyet/aktif vergisi	10 yıl için %0	10 yıl için %0	15 yıl için %0	10 yıl için %0	%2,2
Toprak/arazi vergisi	10 yıl için %0	10 yıl için %0	15 yıl için %0	5 yıl için %0	%1,5
Taşıtlı vergisi (Ruble/1 hp)	11 yıl için 0	10 yıl için 0	15 yıl için 0	1 - 250	1 - 500
Sosyal Güvenlik Primleri	%30-%28-%7,6	%30-%28-%7,6	%30	%30 (kümelenme: %28)	%30
Serbest Gümrük Rejimi*	+	+	+	-	-
Arsa Maliyeti	Defter değerinin %4-50 oranında	Defter değerinin %4-50 oranında	Defter değerinin %4-50 oranında	Defter değerinin %4-50 oranında	Piyasa Fiyatı
Hazır Altyapı	+	+	+	+	-

Kaynak: Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanlığı & <http://eng.russeze.ru/>

*Malzeme, makine ve ekipman ithalatında gümrük vergisi muafiyeti, KDV muafiyeti ve nihai ürün ihracatında ihracat vergisi muafiyeti

Rusya’da kurulu ÖEB’lerde 42 ülkeden 140’ı yabancı yatırımcı olmak üzere toplam 967 firma tarafından 19 milyar dolardan fazla yatırım taahhüdünde bulunulmuştur. Halihazırda 8,5 milyar dolarlık yatırımın da tamamlandığı ÖEB’lerde, 48 bin kişiye iş imkanı sağlanmış bulunmaktadır.

C. RUSYA'DAKİ TÜRK YATIRIMLARI

C.1: Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

Rusya'da 1.300'ün üzerinde Türk sermayeli firmanın faaliyette bulunduğu tahmin edilmektedir. Firmalarımızın üçüncü ülkeler üzerinden Rusya'ya gerçekleştirmiş olduğu yatırımlar da dikkate alındığında, Rusya'da gerçekleştirilen Türk yatırımlarının toplam sermaye pozisyonu tutarı yaklaşık 10 milyar dolara ulaşmaktadır.

Rusya'da tekstil-konfeksiyon, bankacılık, turizm, gıda-gıda işleme, beyaz eşya-makine, enerji, cam sanayi ve müteahhitlik-inşaat malzemeleri alanlarında güçlü Türk yatırımları mevcuttur. Ayrıca; danışmanlık-hukuk, lojistik, otomotiv ve oto yan sanayi ile mobilya alanlarında da son dönemde Türk yatırımların artış kaydettiği gözlemlenmektedir. Özellikle otomotiv ve oto yan sanayi, kozmetik, ilaç sanayi, makine, işlenmiş gıda ve kimyasal ürünler alanlarında büyük potansiyel görülmektedir.

Moskova, ülkenin yabancı yatırımlar açısından da cazibe merkezi konumundadır. Türk firmalarının en fazla yatırım/ticaret yaptığı bölge Moskova'dır. Bu sebeple, büyük İnşaat, İlaç, Tekstil, gıda, kozmetik Türk firmaları Moskova'da yer almaktadır. Bununla birlikte, Kazan (Tataristan), Güney Rusya Federal Bölgesi (Rostov, Krasnodar, Soçi, Novorossisk) ile ülkenin önemli ticaret merkezlerinden olan Novosibirsk, Yekaterinburg, Samara, Astrahan, St. Petersburg'dur. Bu çerçevede, söz konusu bölgelerde yer alan önemli Türk yatırımları aşağıda yer almaktadır:

C.2: Türk Yatırımların Karşılaştıkları Sorunlar

RF'de genel olarak yabancı/Türk yatırımcıların karşılaştıkları sorunlar,

- Devlet kontrolündeki büyük firmaların ekonomideki ağırlığı,
- Sermaye piyasalarının mevcut yapısı ve devlet kontrolündeki büyük enerji firmalarının sermaye piyasalarındaki ağırlığı,
- Mevzuat düzenlemeleri ve vergi sistemindeki muhtelif farklılıklar,
- Stratejik açıdan önem arz eden muhtelif sektörlerde yabancı yatırımlara getirilen kısıtlamalar,
- Doğal gaz, elektrik-su, demiryolu ulaştırması, posta ve telekomünikasyon hizmetleri gibi bazı altyapı alanlarındaki mevcut sektör yapısı,
- Kamu alımlarındaki Rus menşe tercihleri'dir.

Firmalarımız açısından Rusya'ya yönelik yatırım kararlarında nazarı dikkate alınabilecek hususlar Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: Rusya'ya Yatırım / Fırsatlar ve Tehditler

<u>GÜÇLÜ YÖNLER</u>	<u>ZAYIF YÖNLER</u>
<ul style="list-style-type: none">• Zengin doğal kaynaklar• 146 milyonu aşan nüfus• Yüksek gelir düzeyine sahip tüketici grubu• Güçlü ekonomik göstergeler• Nispeten başarılı bir ekonomi planlaması	<ul style="list-style-type: none">• İş ve yatırım koşullarının her bölgede farklılık arz edebilmesi• Stratejik sektörlerde yatırım konusundaki mevcut düzenlemeler• Dönemsel finansman kısıtları• Hammadde fiyatlarına duyarlı gelir düzeyi• İngilizcenin yaygın olarak kullanılmaması
<u>FIRSATLAR</u>	<u>TEHDİTLER</u>

<ul style="list-style-type: none"> • Yükselen orta sınıf, artan altyapı yatırımı ihtiyacı • Kısıtlı üretim nedeniyle çeşitli yatırım fırsatları • İş yapılabilirliğin nispeten kolaylaşması • Ekonomide mevcut büyüme eğilimi • Artan tüketici hassasiyeti sonucu kaliteli ve sağlıklı ürünlere yönelik artan eğilim • Artan yatırım ve ihracat potansiyeli 	<ul style="list-style-type: none"> • Vize uygulamaları, çalışma izni prosedürleri • Lojistik sorunları • Muhtelif mevzuat düzenlemeleri • Devlet kontrolündeki büyük şirketler nedeniyle rekabet gücünün zayıflaması • Dış ticaret prosedürlerindeki uygulamalar • Anlaşmazlıkların çözümünde zorluklar • İthal ikameci politikalar • Mevcut yaptırımlar
---	--

D. RUSYA'DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI

Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) 1990'lar süresince Rusya'nın büyüklüğü ve ekonomik potansiyeline rağmen yetersiz düzeyde kalmıştır. Anılan dönemde; siyasi istikrarsızlık, ekonomik belirsizlik, yasal boşluklar, muhtelif düzenlemeler ve yüksek vergi yükü ülkeye DYY girişini olumsuz yönde etkileyen unsurlar olmuştur. 2018 yılında ise DYY girişi, özellikle 'offshore' merkezleri kaynaklı sermaye akımlarının azalmasına bağlı olarak, kriz döneminin etkili olduğu 2015 yılından sonra son 10 yılın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir. DYY girişi, 2019 yılında ise yaklaşık 32 milyar dolar seviyesine yakın bir tutarda tezahür etmiş olsa da, COVID-19 pandemisinin menfi ekonomik etkilerinin hakim olduğu 2020 yılında yaklaşık 9,5 milyar dolar seviyesine gerilemiştir. Hemen hemen ilgili tüm iktisadi alanlarda pandeminin olumsuz etkilerinin yerini hızlı bir iyileşmeye bıraktığı 2021 yılında ise Rusya'ya DYY girişi de son 8 yılın en yüksek seviyesi olan 40 milyar dolara yaklaşmıştır. 2022 yılında vuku bulan son gelişmeler neticesinde ise, ülkedeki DYY girişinde hızlı bir düşüş yaşanmıştır. Ancak, Rus makamları henüz resmi rakamları paylaşmamıştır.

Tablo 5: Rusya / Doğrudan Yatırımlar (milyon dolar)

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yurt dışına yönelik doğrudan yatırımlar	57.082	22.085	22.314	36.757	31.377	21.923	5.847	65.189	10.440
Yurt içine yönelik doğrudan yatırımlar	22.031	6.853	32.539	28.557	8.785	31.975	9.479	39.826	18.681

Kaynak: Rusya Merkez Bankası

Rusya Merkez Bankası verilerine göre, DYY stoklarına ilişkin ülke bazlı veriler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Rusya'ya yönelik DYY'lerin büyük bölümü başta GKRY olmak üzere 'offshore' merkezlerinden gelmektedir. AB ülkeleri ile diğer gelişmiş ülkelerin yatırımları ise Rusya'daki 610 milyar dolarlık toplam DYY'nin yaklaşık yarısına tekabül etmektedir.

Tablo 6: Rusya'daki Doğrudan Yabancı Yatırımlar / Stok Veriler (milyon dolar)

Sıra	Ülke	1 Ocak 2021			1 Ocak 2022		
		TOPLAM	Sermaye Pozisyonu	Borç Pozisyonu	TOPLAM	Sermaye Pozisyonu	Borç Pozisyonu
1	GKRY	155.392	128.554	26.838	182.197	160.217	21.980
2	Bermuda	48.033	47.991	42	62.251	62.206	45
3	B. Krallık	41.955	30.858	11.097	53.474	38.029	15.445
4	Hollanda	47.101	32.284	14.817	36.921	32.065	4.856
5	İrlanda	29.938	180	29.758	34.065	131	33.934
6	Lüksemburg	32.107	5.191	26.916	30.391	7.633	22.758
7	Almanya	18.889	15.048	3.841	25.414	18.273	7.141
8	Bahamalar	23.618	23.604	14	24.927	24.915	12
9	Fransa	19.592	14.526	5.067	23.954	20.307	3.648
10	İsviçre	17.230	11.621	5.609	19.151	14.019	5.133
11	Avusturya	6.349	5.433	916	7.700	6.178	1.522
12	Finlandiya	6.350	3.696	2.655	7.553	4.884	2.669
13	ABD	5.101	3.941	1.160	6.197	4.787	1.410
24	Türkiye	2.010	1.517	493	2.060	1.616	444
	<i>Diğer</i>	<i>86.081</i>	<i>72.517</i>	<i>13.563</i>	<i>93.368</i>	<i>79.685</i>	<i>13.682</i>
	TOPLAM	539.747	396.962	142.784	609.623	474.944	134.679

Kaynak: Rusya Merkez Bankası

Rusya'ya DYY girişleri sektörler itibarıyla ise madencilik (%24), imalat sanayi (%20), toptan ve perakende ticaret (%18) ile finans ve sigortacılık (%15) alanlarında yoğunlaşmaktadır. Ülkenin doğrudan yatırım akımlarının, 2021 yılı itibarıyla özellikle çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının tadili veya iptali konusunda yürütmeye başladığı yeni politikalar çerçevesinde yeniden şekillenmesi beklenmekte iken, 2022 yılının ilk çeyreğinde vuku bulan gelişmeler, özellikle doğrudan yatırım kararlarında merkezi bir rol oynamaya başlamıştır. Rusya'da 5 binden fazla yabancı sermayeli firma faaliyette bulunmakta ve bu firmalarda yaklaşık 2 milyon kişi istihdam edilmektedir. İlgili sektörler, tedarik-pazarlama-dağıtım vb kanallar da dikkate alındığında, ülkede ayrıca 4-6 milyon kişinin yabancı sermayeli firmaların faaliyetleriyle dolaylı olarak bağlantılı olduğu müşahede edilmektedir.

E) YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

E.1: Faydalı Linkler

Diplomatik Temsilcilikler

- T.C. Moskova Büyükelçiliği <http://moskova.be.mfa.gov.tr/>
- T.C. Kazan Başkonsolosluğu <http://kazan.bk.mfa.gov.tr/>
- T.C. Novorossisk Başkonsolosluğu <http://novorossisk.bk.mfa.gov.tr/>
krasnodar@ticaret.gov.tr
- T.C. St. Petersburg Başkonsolosluğu <http://stpetersburg.bk.mfa.gov.tr/>
- RF Ankara Büyükelçiliği <http://www.turkey.mid.ru/tur/>
- RF Ankara Büyükelçiliği Ticaret Mümessilliği <http://www.turkey.mid.ru/tur/torg.html>
- Tataristan Cumhuriyeti Türkiye Temsilciliği <http://tatturk.tatarstan.ru/eng/index.htm>
- Başkurdistan Cumhuriyeti Türkiye Temsilciliği <https://foreign.bashkortostan.ru/activity/23318/#AGENCY>

Bakanlıklar / Kamu Kurumları

- RF Ekonomik Kalkınma Bakanlığı www.economy.gov.ru
- RF Maliye Bakanlığı www.minfin.ru
- RF Sanayi ve Ticaret Bakanlığı www.minpromtorg.gov.ru
- RF Enerji Bakanlığı www.minenergo.gov.ru
- RF Ulaştırma Bakanlığı www.mintrans.ru
- Federal Gümrük Servisi www.customs.ru
- Federal Devlet İstatistik Servisi www.gks.ru
- RF Merkez Bankası www.cbr.ru
- Federal Vergi Servisi <http://www.nalog.ru>
- Federal Veterinerlik ve Bitki Karantina Servisi www.fsvps.ru

Ticaret Odaları, Sektörel Birlikler / Dernekler

- Rus – Türk İşadamları Birliği www.rtib.com
- RF Ticaret ve Sanayi Odası <http://www.tpprf.ru>
- Moskova Ticaret ve Sanayi Odası <http://www.mostpp.ru/>
- St. Petersburg Ticaret ve Sanayi Odası www.spbcc.ru
- Rusya Sanayiciler ve Girişimciler Birliği <http://eng.rspp.ru/>
- Krasnodar Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odası <http://kuban.tpprf.ru/ru/>
- Rostov Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odası <http://www.tppro.ru/>
- Tataristan Ticaret ve Sanayi Odası <http://www.tpprt.ru/>
- Samara Ticaret ve Sanayi Odası <http://tppsamara.ru/>
- Başkurdistan Ticaret ve Sanayi Odası <http://tpprb.ru>

Diğer

- Invest in Russia www.investinrussia.ru
- RF Yatırım Ajansı <http://invest-rf.com/>
- RF Bölgeleri Yatırım Portalı <http://www.investinregions.ru>
- Moskova Yatırım Portalı <http://investmoscow.ru/>
- Moskova Hükümeti <http://www.mos.ru>
- St. Petersburg Yatırım Portalı <http://spbinvestment.ru/>
- St. Petersburg Hükümeti <http://gov.spb.ru>
- Tataristan Hükümeti <http://tatarstan.ru>
- Tataristan Yatırım Kalkınma Ajansı <http://tida.tatarstan.ru>
- Samara Hükümeti <https://samregion.ru/>
- Samara Yatırım Kalkınma Ajansı <http://investinsamara.ru/>
- Başkurdistan Hükümeti <https://pravitelstvorb.ru/ru/>
- Başkurdistan Yatırım Kalkınma Ajansı <https://investrb.ru/ru/>
- Rostov Yatırım Teklifler Listesi https://invest-don.com/ru/reestr_investments_offer

E.2: Ulaşılabilir Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

Tablo 7: Hukuk Firmaları

<u>FİRMA</u>	<u>TEMSİLCİ</u>	<u>TELEFON</u>	<u>E-POSTA</u>
FM LAW GROUP LLC	Fadai Mamedov	+7 495 989 61 06 +7 495 988 06 79	fmamedov@fmlawgroup.ru
N&N Law Firm	Nur Natela Novruzova	7 916 170 56 56	info@nnlawf.com
MERDAN ABBASOVIÇ İMANOV	Merdan Abbasoviç İmanov	+7 495 689 40 39 +7 495 689 33 18	imanov60@mail.ru
NAZALI Consulting LLC	Altınay Sheralieva	7 495 198 1880	altinay.sheralieva@nazali.av.tr
Peterka Partners	Eldar Mansurov	+7 499 754 01 01	mansurov@peterkapartners.ru
RUSSGROUPE	Ender Karataş	+7 499 689 02 30	ender_karatas@list.ru, avukatrusya@gmail.com
UBLAW	Uğur Serkan Boyacıoğlu	+7 495 760 35 92	ugur@ublaw.net
Mauer Group	Konstantin MAUER	+7 918 555 3737	rostov@mauer-group.ru
Yalilov & Partners	Aynur Yalilov	+7 843 5 900 200	info@ypartners.ru
Crowe Audex	Timokhin Viktor Aleksandroviç	+7 843 202-07-60	info@crowe-audex.ru
Yurkon	İldar Nigmatullin	+7 (8552) 12-34-56	urkon@mail.ru
Tdudovoy arbitraj	İlsur Faritoviç	+7 (843) 239-20-11	info@trudarbitr.ru
CONSULTING.RU	Sibgatullin Radik Ravilevich	+7 (800) 234-20-34	info@consulting.ru

Tablo 8: Muhasebe Kurulum Danışmanlık Firmaları

RosCo consulting & audit	Ahmet ZİYA	TALAS	Muhasebe Hizmeti; Mali, Finansal ve Hukuki Hizmetler ve Danışmanlık	7 499 444 00 00	talas@rosco.su
	Enis	YILDIZ		7 499 444 00 00	enis.yildiz@rosco.su
	Özcan	ÇALIŞKAN		7 499 444 00 00	ceo@rosco.su
Golden Financial Services (GFS)	Hüseyin	TELEK	Muhasebe Hizmeti; Mali, Finansal ve Hukuki Hizmetler ve Danışmanlık	7 499 177 93 41	htelek@goldenfs.ru
	Selam	TEPE		7 499 177 93 41	selamtepe@mail.ru
AS Bağımsız Denetim ve YMM AŞ	Cem	TEZELMAN	Muhasebe Hizmeti; Mali, Finansal ve Hukuki Hizmetler ve Danışmanlık		cemtezelman@mail.ru
EN NAZALI	Altınay	SHERALİEVA	Hukuki Hizmetler; Muhasebe, Mali ve Finansal Danışmanlık	7 495 198 1880	altinay.sheralieva@nazali.av.tr